

Diagnoza potrzeb

Przedszkola Samorządowego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Różanymstoku

Na terenie Gminy Dąbrowa Białostocka znajdują się trzy placówki przedszkolne: Przedszkole w Dąbrowie Białostockiej, Przedszkole Samorządowe w Różanymstoku oraz grupa przedszkolna w Szkole Podstawowej w Zwierzyńcu Wielkim.

Do Przedszkola Samorządowego w Różanymstoku w roku szkolnym 2023/2024 uczęszcza:

- grupa wiekowa 3-4 lata – 14 dzieci, w tym 5 dziewczynek i 9 chłopców;
- grupa wiekowa 5- 6 lat – 15 dzieci, w tym 6 dziewczynki i 9 chłopców;

Siedzibą Przedszkola Samorządowego w Różanymstoku jest budynek Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno - Przedszkolnym.

Obiekt wybudowany w 1989 r., dwukondygnacyjny, podpiwniczony o powierzchni użytkowej 1090 m². Przedszkole zajmuje na parterze dwie sale o wymiarach 5,5 m x 4,5 m każda. Dzieci mają zapewniony jeden ciepły posiłek (obiady przygotowywane są w SP Dąbrowa Białostocka). Dzieci korzystają z szatni, łazienki i stołówki wspólnie z uczniami szkoły podstawowej.

Wyposażenie przedszkola stanowią: podstawowe meble szkolne i zabawki. Nie ma na stanie laptopa (komputera), drukarki, kserokopiarki, telewizora, monitora interaktywnego (tablicy interaktywnej). Zajęcia ruchowe odbywają się w sali gimnastycznej (niepełnowymiarowa). Otoczenie budynku stanowi boisko i plac zabaw. Na podwórku dzieci korzystają z kilku przyrządów na placu przy budynku (huśtawka, zestaw do zabaw). Wszystkie sprzęty są bardzo mocno wyeksploatowane.

W roku szkolnym 2023/2024 przedszkole jest placówką liczącą 2 grupy, zapewniającą opiekę 29 dzieciom w wieku od 3 do 6 lat. Wśród tych dzieci jest dwoje, które posiadają orzeczenie Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim oraz afazję, ponadto 5 jest objęta zajęciami z wczesnego wspomaganie z uwagi na dysfunkcje rozwojowe oraz zaniedbania, jeden z wychowanków posiada status uchodźcy. Kolejne dziecko jest diagnozowane pod kątem autyzmu. W przedszkolu zatrudnione są dwie nauczycielki – edukacja wczesnoszkolna, nauczyciel języka angielskiego i nauczyciele specjaliści (pedagog, pedagog specjalny, logopeda, nauczyciel zajęć rewalidacyjnych).

Nasze przedszkole jest otwarte na potrzeby dzieci i rodziców. Najważniejszymi założeniami koncepcji według, której działa przedszkole jest zapewnienie wychowankom wszechstronnego rozwoju, umożliwianie dzieciom osiągnięcie sukcesów edukacyjnych dostosowanych do ich możliwości rozwojowych, rozwijanie ich umiejętności i postaw społecznych, systematyczna współpraca z rodzicami, promowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia oraz promocja działań przedszkola wśród społeczności lokalnej.

Oferta edukacyjna powinna nadążać za zmianami zachodzącymi we współczesnym świecie i nie powinna być uzależniona od miejsca zamieszkania.

W celu określenia rodzajów wsparcia i przygotowania planu działań dla Przedszkola konieczne jest wcześniejsze przeprowadzenie diagnozy, oceniającej stan obecny i analizującej potrzeby.

Poniższa diagnoza wykonana została w okresie wrzesień - październik 2023 r., przez dyrektora przedszkola. Diagnoza opiera się na wynikach obserwacji pedagogicznej, uwzględnia opinie dyrektora, nauczycieli, specjalistów oraz rodziców, opiekunów dzieci. Niniejsza diagnoza zawiera:

- analizę potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym,
- diagnozę stopnia przygotowania nauczycieli przedszkola do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym,
- analizę potrzeb przedszkola, w tym dotyczącą potrzeb w zakresie zakupu pomocy dydaktycznych i sprzętu.

Podstawą diagnoz były aktualne dane, zebrane z ostatnich 12 miesięcy. Diagnoza została zatwierdzona przez organ prowadzący.

Grupy docelowe planowane do objęcia wsparciem

- a) Dzieci w wieku przedszkolnym (zgodnie z ustawą Prawo oświatowe) uczęszczające do przedszkola w Różanymstoku.
- b) Nauczyciele i kadra wychowania przedszkolnego zaangażowana w Przedszkolu w Różanymstoku.
- c) Rodzice/opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym (objętych wsparciem).

Cel diagnozy:

- zdiagnozowanie potrzeb przedszkola w zakresie dostosowania istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami,
- zdiagnozowanie potrzeb dzieci, w tym dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz dzieci z niepełnosprawnościami, prowadzących do wyrównania szans edukacyjnych,
- zdiagnozowanie potrzeb nauczycieli w zakresie poziomu umiejętności i kompetencji zawodowych potrzebnych do pracy z dziećmi, w tym z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz dziećmi z niepełnosprawnościami,
- zdiagnozowanie potrzeb rodziców,
- zdiagnozowanie potrzeb przedszkola w zakresie wyposażenia w niezbędne pomoce i sprzęt ICT.

Aktualna sytuacja grup docelowych oraz problemy, których rozwiązaniu ma posłużyć wsparcie.

Przedszkole boryka się na co dzień z różnymi problemami, przede wszystkim finansowymi chcąc realizować nie tylko podstawę programową ale także oferować swoim dzieciom edukację na miarę XXI wieku.

Wiele dzieci ma trudne warunki rozwoju swoich umiejętności i zainteresowań ze względu na trudną sytuację finansową rodzin. Niektórzy rodzice w celu utrzymania rodziny dojeżdżają do pracy w innej miejscowości lub gminie. Są też osoby, które pracują tylko w sezonie letnim. Rejestrowane bezrobocie w gminie Dąbrowa Białostocka w 2022r. wyniosło ponad 10%. Dofinansowanie dożywiania z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymuje 4 dzieci.

Niewielka liczba dzieci korzysta z form wsparcia poza przedszkolem, ponieważ rodzice nie mają na ten cel środków finansowych. Niemal wszyscy nasi wychowankowie mieszkają na wsiach. Odległość jest problemem, aby dowieźć dzieci na zajęcia dodatkowe do Dąbrowy Białostockiej.

Istotne znaczenie ma również poziom wykształcenia rodziców. Około 21% rodziców posiada wykształcenie podstawowe i gimnazjalne, około 24,1% - wykształcenie zawodowe, około 30,7% - wykształcenie średnie. Niski poziom wykształcenia przekłada się, na jakość świadomości wychowawczej rodziców. Ma to wpływ na powodzenie dzieci w nauce szkolnej oraz na ich kariery zawodowe. Problemem u części rodziców jest niskie zaangażowanie w proces edukacyjny swoich dzieci.

Ponadto w naszej placówce znaczna część dzieci pochodzi z rodzin niepełnych (28%) są też dzieci będące pod opieką Rodzinnego Domu Dziecka, prowadzonego przez Siostry Salezjanki. Jedna rodzina ma nadzór kuratora sądowego i kuratora społecznego wyznaczonych przez Sąd Rodzinny w Sokółce. Kilka rodzin ma przyznanego asystenta rodziny. Ponad 40% rodzin, to rodziny wielodzietne, co też ma wpływ na organizowanie dodatkowych zajęć. Często rodzice nie znają zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji swojego dziecka. Według statystyk rodzic średnio spędza z dzieckiem od 10 do 30 minut dziennie. Dzieci z rodzin, gdzie żyje się skromnie nie mają możliwości na wszechstronny i prawidłowy rozwój. Problemy te powodują, że dzieci odkrywają swoje zainteresowania i uzdolnienia jedynie przez zajęcia w przedszkolu, gdzie spędzają większość czasu i jedynie tu, oprócz wiedzy, mogą nabyć umiejętności życiowe, społeczne.

- **Zbyt mała ilość zajęć dodatkowych rozwijających kompetencje kluczowe dzieci.**

Przedstawione bariery uzasadniają konieczność przeprowadzenia dodatkowych niepłatnych zajęć, gdyż tylko wtedy dzieci o niskim statusie materialnym i społecznym będą mogły z nich skorzystać. Jest to szczególnie istotne, gdyż doświadczenia w pierwszym okresie edukacji wpływają na motywację do uczenia się, umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach i budują poczucie własnej wartości. Dlatego niezbędna jest realizacja zajęć rozwijających kompetencje kluczowe dzieci takich jak:

- zajęcia matematyczno- przyrodnicze;
- zajęcia z przedsiębiorczości
- zajęcia kształtujące świadomość ekologiczną,

Konieczne jest także zorganizowanie zajęć ukierunkowanych na rozwój talentów dzieci oraz na rozwój ich kompetencji miękkich tj. komunikacja, współpraca, rozwiązywanie problemów, itp. Dlatego niezbędna jest realizacja zajęć:

- ekspresja kulturowa,

- ekspresja artystyczna,
- zajęcia rozwijające kompetencje miękkie.

Dzięki takim zajęciom dzieci będą miały szanse poznać swoje predyspozycje, rozwinąć umiejętności i zainteresowania.

- **Niedostateczna możliwość korzystania z zajęć dodatkowych rozwijających kompetencje prozdrowotne, antydyskryminacyjne i zawodowe.**

Współczesny przedszkolak funkcjonuje w dynamicznym otoczeniu, stąd przedszkole powinno stać się miejscem, w którym otrzyma on wszechstronne wsparcie. Dlatego konieczne jest zapewnienie dzieciom takich zajęć, które będą sprzyjały rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności i dbania o zdrowie. Istotne współcześnie jest kształtowanie wśród dzieci postaw tolerancji, zrozumienia i właściwych stosunków międzyludzkich; postaw odpowiedzialności za swoje działania, jak również odpowiedzialności za środowisko i kształtowanie kultury ekologicznej.

Zasadnicze znaczenie ma rozwój preorientacji zawodowej, gdyż preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się z upływem czasu. Mając powyższe na uwadze niezbędna jest organizacja dodatkowych zajęć:

- z zakresu kształtowania postaw tolerancji
- z zakresu preorientacji zawodowej
- z ekologii

- **Mała ilość zajęć dodatkowych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz dla dzieci z niepełnosprawnościami.**

Liczba dzieci z wadami postawy rośnie z roku na rok, a wady pojawiają się u coraz młodszych dzieci. Aby ograniczyć rozwój tych wad konieczne jest prowadzenie zajęć ruchowych - np. kinezyterapia. Dzieci mające problemy z nauką, zachowaniem czy koncentracją potrzebują zajęć terapii wyrównawczej i zajęć relaksujących np. muzykoterapia. Realizacja w/w zajęć pomoże zniwelować deficyty rozwojowe dzieci i umocnić w nich pewność siebie.

- **Niedostateczne kompetencje nauczycieli z zakresu rozwoju kompetencji dzieci.**

Nauczyciele potrzebują szkoleń rozwijających ich wiedzę o metodach kształtowania właściwych postaw/umiejętności i kompetencji dzieci oraz z zakresu pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi - indywidualizacja nauczania. Konieczne jest także szkolenie, które przybliży tematykę tolerancji, wykluczenia..

Nauczycielki chętnie pogłębiają swoją wiedzę, umiejętności i podnoszą kwalifikacje. Jednak dostępne na rynku szkolenia nie zawsze są dostosowane do ich potrzeb. Często opłaty za szkolenia są tak wysokie, że nauczycieli nie stać, aby prywatnie w nich uczestniczyć.

Nauczyciele potrzebują szkoleń w miejscu zamieszkania, pracy lub w pobliżu bez konieczności dojeżdżania do innych miejscowości. Dlatego niezbędne jest, aby zapewnić im wsparcie w postaci szkoleń.

- **Konieczność objęcia wsparciem rodziców**

Wsparcia potrzebują także rodzice/opiekunowie dzieci przedszkolnych. Często rodzice nie znają możliwości rozwojowych swojego dziecka, jego potrzeb psychologicznych ani typowych problemów lub znają je słabo. Część rodziców charakteryzuje się bezradnością wychowawczą i oczekuje, że przedszkole przejmie odpowiedzialność za jego wychowanie.

Wśród rodziców są także tacy, którzy poszukują porady wychowawczej lub przeżywają niepokój związany z wychowywaniem dziecka. Dlatego niezbędne jest wsparcie rodziców i możliwość konsultacji psychologicznych, które mają pomóc rodzicom poczuć się bardziej kompetentnymi i świadomymi oraz rozwijać więzi międzypokoleniowe.

- **Ograniczenia finansowe Gminy na zapewnienie odpowiedniej ilości zajęć dodatkowych.**

Gmina nie dysponuje wystarczającymi środkami aby zapewnić zajęcia dodatkowe dla wszystkich chętnych dzieci – zgodnie z ich zainteresowaniami i talentami. Rodzice przedszkolaków to osoby o zróżnicowanym statusie społecznym od środowisk zamożnych do zagrożonych patologią. Rodziny te nie są w stanie finansować dodatkowych zajęć prywatnych dla swoich dzieci. Natomiast rodzice zaangażowani zawodowo, często (ze względu na brak czasu lub dojazdu do pracy) nie inwestują w rozwój pociech poza przedszkolem. Ponadto w dużej części rodzice oczekują od przedszkola zaangażowania w rozwój ich dzieci, a czasami są nawet roszczeniowi. Posyłając dziecko do przedszkola oczekują pełnego wsparcia w rozwoju, wychowaniu i opiece nad dziećmi. Nie widzą potrzeby dowożenia dzieci na zajęcia dodatkowe oferowane przez inne instytucje. Wobec powyższego w naszym przedszkolu jest niedostateczna ilość zajęć.

- **Niedostateczna ilość pomocy dydaktycznych i sprzętu TIK.**

Problemem jest także często stare i wysłużone wyposażenie oraz brak środków finansowych przedszkola na zakup pomocy dydaktycznych. Przeprowadzona inwentaryzacja pokazuje, że posiadane w przedszkolu wyposażenie i sprzęt są niewystarczające.

Wyposażenie w przedszkolu jest często przestarzałe i zdekompletowane. Brakuje pomocy do rozwijania talentów dzieci oraz zabawek tj. gry kreatywne i edukacyjne, książeczki edukacyjne, zestawy do ćwiczeń, maty edukacyjne, itp.

Doposażenia wymaga sala dydaktyczna (meble, regały, kanapy).

Dzieci i rodzice oczekują atrakcyjnych zajęć realizowanych przy wykorzystaniu sprzętu multimedialnego i Internetu. Brakuje także pomocy interaktywnych.

Nie pozwala to na prowadzenie zajęć zgodnie z wymaganiami XXI w. Do realizacji zajęć i podniesienia jakości edukacji przedszkolnej potrzebny jest dobry i nowoczesny sprzęt TIK.

Przedstawione powyżej problemy potwierdzają konieczność zorganizowania dodatkowych zajęć dla dzieci oraz zakupu pomocy dydaktycznych i wyposażenia. Działania te przyczynią się do:

- podniesienia jakości edukacji przedszkolnej,

- wyrównywania dostępu do edukacji szczególnie na obszarach wiejskich,
- poprawy dostępności dla wszystkich dzieci z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.

Wnioski

Przeprowadzone badania pozwoliły zdiagnozować i wyłonić następujące grupy uczniów najbardziej potrzebujące wsparcia:

1. Dzieci wymagające wsparcia w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych. Dla dzieci tych warto zorganizować dodatkowe zajęcia:
 - zajęcia rozwijające kompetencje matematyczno-przyrodnicze
 - zajęcia rozwijające kompetencje naukowo-techniczne oraz kształtujące świadomość ekologiczną .

2. Dzieci wymagające wsparcia w zakresie rozwijania umiejętności uczenia się i kompetencji miękkich oraz rozwijania ekspresji kulturowej i artystycznej. Dla dzieci tych warto zorganizować dodatkowe zajęcia z zakresu:
 - kompetencje miękkie
 - ekspresja kulturowa
 - ekspresja artystyczna .

3. Dzieci potrzebujące wsparcia z zakresu preorientacji zawodowej oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i antydyskryminacyjnych, dla których warto zorganizować dodatkowe zajęcia:
 - kształtujące postawy antydyskryminacyjne przyczyniające się do budowania postaw społecznych opartych m.in.: na tolerancji, wolności i szacunku do drugiej osoby
 - z zakresu preorientacji zawodowej

4. Dzieci wymagające wsparcia w postaci specjalistycznych zajęć terapeutycznych (dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Dla dzieci tych warto zorganizować dodatkowe zajęcia tj.:
 - terapia wyrównawcza
 - zajęcia z koncentracji
 - muzykoterapia

Wszystkim tym dzieciom powinno się zapewnić zajęcia uwzględniające ich specyficzne potrzeby.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że nauczyciele chętnie skorzystają ze szkoleń rozwijających ich kompetencje niezbędne w pracy, dlatego warto objąć nauczycieli szkoleniami z zakresu:

- prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- zapobiegania dyskryminacji i przemocy.

Analiza sytuacji problemowych wykazała, że wsparcia potrzebują także rodzice/opiekunowie dzieci przedszkolnych. Zakres pomocy jaki byłby wskazany dla rodziców to wsparcie psychologiczne oraz rozwijanie więzi międzypokoleniowych.

W związku ze zdiagnozowanymi brakami, niezbędne jest uzupełnienie wyposażenia o pomoce i sprzęt ICT:

Podsumowanie

Z analizy ankiet wynika, iż w celu wzmocnienia potencjału edukacyjnego i zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, potrzebne jest wsparcie z zewnątrz.

W swoich programach nauczyciele uwzględniają różne działania o charakterze wychowawczym, niestety brak środków finansowych jest główną przeszkodą w realizacji zajęć dodatkowych uwzględniających specjalne potrzeby edukacyjne dzieci.

Wsparcie powinno dotyczyć organizacji zajęć dodatkowych dla poszczególnych grup dzieci, zarówno tych, u których zdiagnozowano problemy (zajęcia terapeutyczne, specjalistyczne), jak i dzieci zdolnych (zajęcia rozwijające), które ze względu na trudności dojazdowe do większych ośrodków miejskich, czy też sytuację rodzinną (problemy finansowe) nie mają możliwości na rozwój swoich zainteresowań.

Dzięki zajęciom terapeutycznym czy specjalistycznym dzieci mające problemy i zdiagnozowane bariery utrudniające naukę, będą mogły przezwyciężyć trudności i ograniczenia. Bez tych dodatkowych zajęć dzieci będą mieć zaległości, ale także narastać będzie u nich ogólne zniechęcenie do dalszej edukacji i zdobywania wiedzy. Dzieci z trudnościami w koncentracji uwagi czy brakiem umiejętności funkcjonowania w grupie rówieśniczej, nauczą się, jak też nie czuć się odrzuconymi przez rówieśników, dzięki czemu wzrośnie ich poczucie własnej wartości i pewności siebie.

Również dzieci uzdolnione powinny uzyskać wsparcie, w postaci dodatkowych zajęć i mieć możliwość na rozwijanie swoich zainteresowań w przedszkolu, w którym na co dzień się uczą.

Należy również rozważyć zakup pomocy dydaktycznych, zgodny z potrzebami wskazanymi przez przedszkole, gdyż w większości ich jakość (przestarzały sprzęt) oraz ilość jest niewystarczająca. Jak wynika z ankiet dużą uwagę należy skupić na rozwijaniu potencjału edukacyjnego tkwiącego w technologiach informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Dla dzisiejszych dzieci komputer, laptop, tablet czy smartfon, monitor interaktywny to sprzęty codziennego użytku, trzeba więc także za ich pośrednictwem uczyć zdobywania wiedzy.

Realizacja różnorodnych zajęć dla dzieci i wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w większym niż do tej pory stopniu, wymaga również odpowiedniego przygotowania kadry pedagogicznej, dlatego też powinno objąć się wsparciem nauczycieli, organizując dla nich szkolenia.

Zwiększenie kompetencji zawodowych nauczycieli, jak też zakup sprzętu i nowoczesnych pomocy dydaktycznych to inwestycje w następne pokolenia dzieci,

które podniosą jakość edukacji przedszkolnej w gminie Dąbrowa Białostocka, pozwolą zniwelować różnice pomiędzy dziećmi z terenów wiejskich, a tymi z miast, zapewniając wszystkim dostęp do kształcenia na jednakowym, wysokim poziomie.

Źródła:

1. Ankiety
2. Inwentaryzacje posiadanego wyposażenia
3. Dane z Głównego Urzędu Statystycznego
4. Raport o stanie gminy Dąbrowa Białostocka w roku 2022

Data sporządzenia: **31.10.2023 r.**

Diagnozę sporządził:
**Dyrektor Przedszkola
w Różanymstoku
Elżbieta Mackiewicz**

Dyrektor Szkoły
E. Mackiewicz
mgr Elżbieta Mackiewicz